

KONGREGACIJOS ATNAUJINTOJAS

Arkiv. JURGIS MATULAITIS 1871-IV-13 – 1927-I-27

MARIJONŲ ATGAIVINTOJAS

(Tasa iš 243 "Laiko" nr.)

3. PRIEŠ SROVĘ

Jau nuo pradinės mokyklos laikų Jurgis Matulaitis tolydžio giliau suprato, kad priešpaužė rusų tikslas yra lietuvius surusinti ir nukatalikinti. Lietuvių katalikų skerdynės Kražiuose, kurias rusai įvygdė 1893 m., jau nuo klieriko Jurgio sielą skaudžiai palietė. Laikui bėgant jį patį caro policija ėmė kratyti ir tardyti. Bet tas jaunuolio nuo tikišiniai — tautinės veiklos, nuo kovos prieš priešpaužę neatsibaidė. Jis liko uolus lietuvių studentų — klierikų sąjūdžio dalyvis. Amerikos Lietuvių spaudoje randame jo drąsų, ilgą straipsnį, kuriame karštai kviečia į darbą ir sąjūdį už katalikišką Lietuvą. Vienoje vietoje jis pabrėžė, kad rusų klaidatikių vienuolynai dygsta, kaip grybai po lietaus. Katalikų vienuolynas rusai jau beveik baigė sunaikinti. Klierikas, o dar labiau tapęs kunigu Jurgis Matulaitis žinojo, kokią didžiulę reikšmę Bažnyčiai turi vienuolinis gyvenimas. Todėl dar studijuodamas Šveicarijoje su kitais kunigais tarėsi steigti lietuviščių Kazimieriečių vienuolyną. Ir jį patį traukė Kristaus patarimų kelias, bet carų priešpaužėje nebebuvo kur įstoti. Vėliau pažino slaptas vienuolynas, kurias Lenkijoje steigė Tėvas Honoratas, kapucinas. Dvi tokias vienuolynas kun. Jurgis iš pagrindų pertvarkė ir lietuviškas atžalas atkėlė į Lietuvą. Apilankydamas Marijampolėje regėjo aiškiai Marijonų agoniją, kuri ir jam buvo skaudi. Jau

nuo seniau mintijo, kaip juos išgelbėjus iš visiško mirties patalo.

Tuo metu Lenkijoje kilo mariavitų klaidatikystė, padariusi katalikų daug žalos. Šalia kitų didelių klaidų sektantai steigė Feliciją Kozłowską laikę augštesnia net už Nekalčiausią J. Matulaitis nepasilikio abejingą Dievo Motiną Mariją. Atskaldūnai skverbėsi ir į Lietuvą. Pavojaus akivaizdoje uolus kun. gas.

Tuomet katalikiškasis pasaulis ruošėsi iškilmingai švęsti Marijos Nekalto Prasidėjimo dogmos paskelbimo ir nuo Liurdo apsireiškimo 50 metų sukaktį (1904 — 1908). Ta proga kun. prof. Jurgis išspausdino eilę straipsnių, kuriuose nuodugnai išaiškino Švč. Marijos Nekalto Prasidėjimo tiesą. Tai buvo sūniškos meilės pareiškimas Dievo Motinai ir aiškus atsakas prieš mariavitų klaidas. Manome, kad nuo Bažnyčios atkritusių, ekskomunikuotų mariavitų piktžodžiavimai, jų arši kova prieš katalikybę taip pat kreipė kun. Matulaičio žvilgsnį į Marijampolės marinamą Marijos vardo vienuolyną. Ją reikėjo išgelbėti, sustiprinti ir pakreipti prieš klaidatikius bei kitas laiko žaizdas.

T. MARIJONŲ VIENUOLYNAS
SU NAUJOKYNU PANEVĖŽYJE,
LIETUVOJE.

Taigi carų tautinė ir tikišinė priešpaužė, sugriautas vienuolinis gyvenimas, ypač gimtinėje parapijoje merdinti Marijonų vienuolija, paties linkimas į evangeliškų patarčių kelią, klaidatikiai mariavitai buvo tie akstinai, kurie kun. prof. dr. Jurgį Matulaitį pakreipė į Marijonus. Jis troško visomis jėgomis patarnauti Kristui ir Bažnyčiai, bet giliausiame nuolankume. Dievo garbė, Marijos šlovė, šventėjimas ir pašventinimas buvo jo gyvenimo pagrindinės gairės.

4 GYVYBĖ PRIE KARSTO

Galiausiai kun. Jurgis, Petrapilyje susitaręs su prof. dr. kun. Pranu Būčiu, Marijampolėje su generolu kun. V. Senkum (1907-1909), pritariant ir laimiant popiežiui šv. Pijui X, į marinamą vienuoliją pats įstoja, kad ją slaptai atgaivintų. Šio darbo našta buvo sunki ir pavojinga, bet jis jos nepabūgo. Marijos vardo vienuolijos gyvybei paaukojo viską, jėgas, pinigus, knygas, augštas profesoriaus, inspektoriaus vietas ir žadamas augštesnes — rektoriaus bei vyskupo. Nebaidė jo giminių nepasitenkinimas, eilės žymių dvasiškių nepritarimas, rimtai gresiantis kalėjimas, ištrėmimas į Sibirą.

Marijonų atgaivinimo kukli, reikšminga iškilinė įvyko slaptai 1909m. rugpiučio 29d. Varšuvos centre, vyskupo Kazimiero Rūškio — Rūškevičiaus, kilimu marijampoliečio, koplyčioje. Jis Apaštaly Sosto paskyrimu globojo Rusijos imperijoje dar esančias vienuolijas. Visi iškilinės dalyviai buvo lietuviai. Profesoriai kun. J. Matulaitis ir kun. P. Būčys atliko išpažintį pas vysk. K. Rūškį. Po to generolas kun. V. Senkus jo akvaizdoje priėmė kun. Jurgio pirmuosius išadus. Taigi visiškai be vienuolynų naujokyno. Tokia buvo šv. Pijaus X suteikta malonė. Čia pat kunigą P. Būčį priėmė naujokyną. Kaip tik nuo šio įvykio šiemet švenčiame auksinę sukaktį.

Atgimę Marijonai apaštalavimui ėmė rikiuotis pačioje priešpaužėje carų sostinėje, Petrapilyje. Taigi ten pat, iš kur 1864 m buvo išėję įstatymai, kurie sugriovė vienuolijas, tarp jų ir Marijonus.

1911m. balandžio 10d. Mari-

ŠVENTO KAZIMIERO ROSARIO BAŽNYČIA

jampolėje mirė kun. V. Senkus. Laidotuvėse pamokslininkas poėtas kun. Motiejus Gustaitis, vėlionies vikaras, pabrėžė, kad šie drauge su generolu laidojama ir garbinga Marijonų vienuolija. Rusai džiaugėsi. Nei vieni, nei kiti nežinojo, kad slaptai atgiję Marijonai čia pat prie savo vado karsto meldžiasi.

5 AUKA IR PALAIMA.

Dievas kun. Jurgio Matulaičio drąsiai ir dideliame pasiaukojime bertą grūdą laimino. Kai septyniolikai metų praėjus jis užgeso šventųjų mirtimi, po Nekalčiausio Dievo Motinos Mergelės Marijos vėliava paliko jau 319 narių, dviejuose žemynuose, šešiose tautose ir trylikoj vienuolynų. Marijonai vedė eilę parapijų su virš 40.000sielių, eilę rektoratų, gimnazijas su bendrabučiais, pradinės mokyklas, vieną aukštąją tarptautinę kolegiją, dienraštį, du savaitraščius, mėnraštį ir kitus apaštališkus darbus. Sielovada, auklėjimas, mokslas, spauda, misijos, rekolekcijos, visuomeniniai reikalai buvo jų veiklos laukas. Po atsteigejo mirties jis plėtėsi ir

tebesiplečia. Jau ne vienas marijonas savo apaštališką veiklą vainikavo augščiausia kankinio auka, kuri stiprina viltis ateičiai.

Dievo Tarnas arkivyskupas Jurgis Matulaitis M.I.C. pasirodė visa širdimi pasišventęs geros sėklos sėjėjas. Dievas daigino ir augino. Todėl derlius per pušimtį metų surinktas žymus.

Kai žmogus Dievo rankose tampa pilnai klusnus įrankis, tuomet už Kristų, Bažnyčią, tautą ir žmoniją sušvinta jo negestantieji veikalai.

Kun. Steponas Matulis M. I. C.

ARSO KLEBOŅO MINTYS

Šios šventojo klebono mintys apie įvairias tikėjimo tiesas bei dvasios gyvenimą yra surinktos iš jo pamokslų bei katekizmo, kurie, išėję iš pačio šventojo burnos, atvertė ne vieną nusidėjėlį, paskatino ne vieną pamaldžią sielą dar labiau siekti šventumo. Lai ir jų skaitymas šventojo užtarimu atneša panašių vaisių.

APIE ŽMOGAUS TIKSLĄ

Kai ateis mirtis, kaip mums teks galėtis, kad tiek daug rūpinomės kitų sąžine, o tiek mažai savąja, nes už save pačius, o ne už kitus reikės duoti apyskaitą. Galvokime tad apie save, apie savo sąžinę, kurią reikia saugoti kaip rankas, kad būtų visada švarios.

Reikia sakyti pabundant: Naudie noriu darbuotis dėl Tavęs, mano Dieve! Priimsiu viską, kas man atsitiks. Iygtai ateitų nuo Tavęs... Bet, mano Dieve, nieko negaliu be Tavęs: pagelbėk man!"

Štai gera elgesio taisyklė: daryti tik tai, ką galima paaukoti gerajam Dievui.

Matote, vaikeliai, reikia pamąstyti, kad tučime sielą išganyti ir kad mūsų laukia amžinybė. Pasaulis, turta, malonumai, garbė praeis. Tad pasisaukokim!

Vertė A.N.

Vysk. Pr. PETRAS BUČYS
1872-VIII-20 – 1951-X-25
II-sis Marijonų Vyr. Vadovas

ZVILGSNIS PRAEITINĖI

Dr. J. SAKEVICIUS M.I.C.

Stebėtini Dievo Apvaizdos kečiai. Iš ten, kur Bažnyčios prietas norėjo numarinti vieną vienuolinę šeimą, Dievo Apvaizda pašaukė vyrą, kuris ją atgavino ir pritaikė naujiems laikams ir naujiems Bažnyčios reikalams. Tasai vyras — kun. Jurgis Matulaitis, kuris gimė ir augo baltųjų (dėvinčių baltus drabužius) marijonų prieglobstyje.

DAB. T. GEN. DR. ST. SKUTANS

Didelis darbas. Laikai sunkūs. Persekiojimas. Neleidžiama organizuotis. Reikėjo slapta ir tai svetur veikti. O darbas beveik naujas, kaip patvirtina patsai atnaujintojas: "Nuo senųjų Marijonų galima sakyti, mes vien tik vardą paveldėjome". (Kun. A. Staniukynui, 1912 m.)

Atkurtosios vienuolijos plėtotę sutrukdė du ilgi pasauliniai karai, o dar baisiau, kad, prieš prasidedant šiam paskutiniam karui ir jam jau užsibaigus, vienuolija likosi pusiau padalinta. Viena, mažesnė dalis — laisva, kita suvaržyta, dar skaudžiau, kad Lietuvoje, Latvijoje, Baltgudijoje ir Mandžiūrijoje vienuolynai su jų įstaigomis uždaryti, visa jų veikla sustabdyta, vienuoliai išvaikyti.

Nežiūrint tų skaudžių laikų, Dievas laimino. Marijonų vienuolija, kuri prieš 50 metų prasidėjo vienu nariu, šiandien turi 470 narius. Jų tarpe apie 250

MARIJONŲ VIENUOLYNAS IR "DRAUGO" SPAUSTUVĖ BEI LEIDYKLA CHICAGOJE, J. A. V.

kunigų, 90 besiruošiančių kunigystei, 93 broliai ir 35 kandidatai jau besiruošia įžadams.

1913 m. liepos mėn. į JAV atvyko pirmieji marijonai kun. Jurgis Matulaitis, vienuolijos atnaujintojas, kun. Feliksas Kudirka ir kun. Julijonas Kazakas. Kun. J. Matulaitis tuojau išvyko atgal į Šveicariją, kur ruošėsi pirmieji atgaivintosios vienuolijos nariai darbui savuose kraštuose. Kun. Kudirka su kun. Kazaku sėkmingai dirbo spaudos, misijų ir parapijinį darbą. Jiems

buvo nupirktas žemės plotas. Ši vieta pavadinta Marian Hills (Marijos kalneliai). Čia buvo netrukus atidarytas naujokynas ir įsteigta aukštesnioji mokykla. Mokyklai plečiantis ji buvo perkelta į erdvesnes patalpas Marianapolyje, o čia 1934 m. įsteigta seminarija.

Lietuvoje, 1917 m. marijonams perėmus Marijampolės parapiją, prasidėjo vienuolinis gyvenimas. Sekančiais metais ten pat atidarytas naujokynas, 1923 m. Amerikos lietuvių aukomis pas-

nuolynai, kurie darbavosi Bažnyčiai ir tautai. Marijonai vedė misijas parapijose.

1917 m. Varšuvos priemiestyje Bielanuose patsai atnaujintojas įkuria vienuolyną su naujokynu, 1923 m. Drujoje, Baltgudijoje, įsteigia marijonų vienuolynas, 1924 m. Vilanuose, Latvijoje, 1925 m. įsteigiamas studijų namas Romoje. 1928 m. marijonai paėmė misijų lauką Harbine, Mandžiūrijoje, skirtą rytų apeigų rusams. Ten atidaryta gimnazija. Talkon išvyksta

AVELLANEDOS KUNIGAI IR BROLIAI MARIJONAI ARGENTINOJE
Iš kairės dešinėn: Sėdi Vytautas Palubinskas, I-sis patarėjas, Kun. Jonas Duoba, parapijos klebonas ir Vyresnysis; Kun. Mykolas Jodka, II-sis patarėjas, Kand. Juozas Dos Santos Ramos; Kun. Augustinas Steigvilas, Sekretorius ir "Laiko" redaktorius; Gen. Teodoras Daukantas; Kun. A. Lubickas ir Br. Pijus Gudelevičius, "Laiko" Admin.

talkon atvyko vėliau kiti marijonai. Jaunuomenei auklėti ir saviesiems kandidatams pasiruošti 1922 m., netoli Chicagos,

tatyta marijonų gimnazija. Greit ten šalia parapijinio ir auklėjimo darbo, susikūrė mažos amatų mokyklos. Įsteigus spaustuve, susidarė naujas spaudos laukas. 1926 m. atgaivintas savaitraštis "Šaltinis" su priedu "Šaltinėliu" vaikams. 1930 m. pradėtas leisti dvasinio turinio mėnesinis laikraštis "Šventųjų bendravimas". Buvo leidžiama įvairios knygos ir kiti spausdiniai. Kūrėsi įvairiose Lietuvos vietose nauji vie-

BAŽNYČIA SKELBIA PASTOVŲ ĮSIKŪRIMĄ T. MARIJONŲ AVELLANEDOJE, JOS STATYTOJAS S. M. GRUODŽIO 18 D. ŠVENČIA 50 M. AUKSINIŲ KUNIGYSTĖS JUBILIEJŲ.

ARGENTINOJE MARIJONŲ ĮKŪREJAS KUN. JONAS JAKAITIS

DAB. T. PROV. DR. J. JANČIUS

ir kun. Vl. Mažonas su dviem broliais lietuviais. 1934 m. marijonai įsikuria Londone. 1939 m. apimtas platus misijų darbas Argentinoje. Pirmiausia Buenos Airės priemiestyje apsiimta vesti didžiulė vietinė ir drauge lietuvių parapija, turinti apie 25.000 žmonių. Greit išaugo graži bažnyčia su vienuolyno pastatais, parapijos salė, mokykla, spaustuve. 1948 m. pradėtas leisti laikraštis "Laikas". Vėliau paimta vesti didelė parapija Rosario mieste.

KELETAS ŽINIŲ IŠ MARIJONŲ VEIKLOS

Marijonai Marijos garbei vilkėjo baltą drabužį. XVIII a. Lietuvoje įkūrė sekančius vienuolynus: 1750 Marijampolėje, 1763 Miroslave, 1775 Jonavoje ir 1785 Igliaukoje. Lenkijoje buvo 3 vienuolynai, Ukrainoje 3, Gudijoje 1, Portugalijoje 4 ir Romoje 1.

Po 1865 sukilimo, pagal rusų valdžios 1864. X. 27. įsakymą, iš 8 likusių marijonų vienuolynų, uždaryta 7; beliko 1 Marijampolėje su apie 40 skirtų išmirti kunigų. Kiti ištremiti Sibiran: K. Šverniskas, J. Žilinskas, V. Grišnevičius, J. Gegužinskis, J. Kolesinskas, P. Krynskis, M. Swieckis ir daug kitų baigė savo gyvenimą Sibiro tremty. Irkucke apsigyvenusį Švernicką (M. 1894) pop. Leonas XIII atžymėjo kaip ypatingą Sibiro apaštalą. Sūduvoje mar. XIX a. aptarnavo 20 parapijų.

Po 1909 m. atnaujinimo, Kaune mar. įsikūrė 1921 prie šv. Gertrūdos bažnyčios. Kun. Pr. Būčys, Petrapilio dvasinės akademijos profesorius, kurį laiką redagavo dienraštį "Laisvė", organizavo teol. filosofijos fakultetą, 1922-28 profesoriavo L. U. ėjo dekanu, vicerektoriaus ir rektoriaus pareigas; be jo universitete profesoriavo M. J. Vaitkevičius, Ig. Česaitis, J. Totoraitis, J. Grigaitis. Dvasios tėvais Tarpdiecezinėje semin. buvo M. J. Aleksa ir Kl. Kačergius. Kaunan 1937 iš Marijampolės perkeltos filosofijos institutui vadovavo J. Vaišnora.

1926 įsikūrė Ukmergėje, 1927 Žemaičių Kalvarijoje ir Panevėžyje, kur nuo 1939 buvo antaras vienuolynas ir provincijos naujokynas, 1935 m. Patašynėj, 1940 Krivonyse. Palomenėje, Varėnoje, Vytautavoje, Vilniuje (dviuose vienuolynuose), 1941 Skardupyje ir nuo 1931 Londone (Anglijoje) dirba prie šv. Kazimiero liet. parapijos ir apylinkėse. Charbino (Mandžiūrijoje)

dirbo 3 lietuviai marijonai.

Š. Amerikoje mar. kunigai F. Kudirka ir J. Kazokas 1913 kun. J. Matulaičio įvesti pradėjo darbą šv. Mykolo parap. ir "Draugo" administracijoje Chicagoy bei Melrose Park, III. liet. šeimų aptarnavimu. Nuo 1915 vadovauja "Spaudos Dr-jai". 1917. II. 16. perėmė redaguoti dienraštį "Draugas", 1918 perėmė Aušros Vartų par. ir mokyklą; kapelionauja Kazimieriečių seserų akademijoje ir profesoriauja Mundeino kun. semin. bei laikinai valdė artimas liet. parapijas. 1922-24 įkuria Hinsdale, III. vienuolyną ir nukokyną ir 1926 atidaro kolegiją, kurią 1930 perkeliama Marianapolin, Thompson, Conn., o Hinsdale 1934 įsteigia seminariją. Sielovadoj dirba nuo 1926 Kenosha, Wis., 1953 Nigara Falls, N.Y., Plane, III., ir kitur. 1914-19 leido žurnalą "Tikyba ir Dora", 1920 įsteigė savaitraštį "Laivas". Nuo 1935 "Studentų Žodis", 1948 "The Marian". 1947 kun. K. Matulaitis įsteigė "Liet. Knygos Klūbas".

Nuo 1939 kun. J. Jakaičio iniciatyva, įsikūrė Argentinoje, Avellaneda Bs. As. pastatė bažnyčią, vienuolyną, mokyklą su sale, 1952 įrengė spaustuve, nuo 1948 leidžia laikraštį "Laikas", 1953 "Madre de la Misericordia", veda terit. apie 26.000 sielų parapiją ir kiek jėgos leidžia, aptarnauja apie 30.000 liet. 1950 įsikūrė Rosario mieste pastatė šv. Kazimiero bažnyčią, vienuolyną ir veda apie 15.000 terit. parapiją bei aptarnauja artimesnių apylinkių lietuvių religinius-kultūrinius reikalus. F. K.

• Kas atvedė į katalikybę? Oakville, Cal., anglikonų kunigas Hamilton Hess ir jo šeima priėmė katalikybę. Jis pasakoja, kad šv. Tėvų raštų skaitymas ir kitos studijos Londone, Vatikano bibliotekose labiausiai jį paveikė, kad priimtų katalikybę.

